

Filozofická Fakulta Univerzity Karlovy, Ústav informačních studií a knihovnictví

Vincenc Streit:

Užití a ochrana autorských práv knihovnách poskytujících veřejné knihovnické a informační služby

Školitel: doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Posudek disertační práce

Předložená disertační práce vychází ze snahy doktoranda zachytit progresivní rozvoj automatizace knihoven, využívání moderních informačních technologií, změny v utváření a složení knihovních fondů knihoven a stále se zvětšující podíl elektronických dokumentů, jak ve fondech knihoven, tak i jejich službách, a to z *hlediska právního chápání* těchto skutečností. Souběžně s rozvojem informačních technologií, které se plně uplatňují v činnosti knihovního systému v ČR, ale i v zahraničí, dochází k důležitým změnám autorského práva, v podobě jednotlivých právních institutů, postupů a i samotných právních norem, autorských zákonů. Jde o rozsáhlý a složitý systém, který značně ovlivňuje vývoj moderní informační společnosti.

Autor vychází ze správného předpokladu, že knihovny, z hlediska svého poslání informačních, paměťových a zároveň kulturních institucí, plní důležitou společenskou úlohu a na to též musí být připraveny, jak institučně, tak i ze strany svých zaměstnanců. Zde využil možnost uplatnit své dlouholeté zkušenosti, znalosti oboru a analyzovat legislativní proces jako důležitý prvek v knihovnictví, především ve službách knihoven poskytujících veřejné služby uživatelům. Vzhledem k návaznosti autorského práva ČR na komunitární právo a především na sekundární právo ES (viz především Směrnice právně upravující práva k duševnímu vlastnictví) se také práce podrobně zabývá problematikou evropského sjednocování, vzniku ES a také i komunitárního práva a vytváření, (v souladu s Maastrichskou smlouvou). Zvláště bych zdůraznil problematiku harmonizace práva a především autorského práva s právem ES. K tomuto účelu sloužil i screening a také informační systém aproximace práva –ISAP, který nadále působí v ČR. Bylo by zřejmě možné zvážit, zda by se nedal tento informační nástroj i využít k jistému prognostickému přístupu k těmto velmi citlivým právním otázkám.

Části práce se zaměřují i na trendy rozvoje autorského práva, které reaguje na rozvoj informační společnosti, společného trhu v rámci EU a také i nárůstu potřeb uživatelů (klientů) knihoven v ČR v současnosti a následujících letech. S tím souvisí i přístup knihoven k těmto otázkám a snahy optimálně řešit užívání autorských děl a snažit se zabránit i jejich nelegálnímu zneužívání, např. v podobě zhotovování nelegálních kopií, především zvukových dokumentů, nahrávek výkonných umělců na CD ROM a CD a také databází užívaných ve fondech knihoven nebo jimi zprostředkovaných.

Autor disertace využívá též výsledků získaných během několikaletého sledování problematiky autorských práv a užívání autorských děl ve veřejných knihovnách. Zpracoval

k tomuto tématu v roce 2003 studijně rozborovou studii zaměřenou na autorskoprávní problematiku při užívání zvukových dokumentů v knihovnách. A též svých právních vědomostí získaných studiem na PF UK.

Je ocenění hodné, že autor problematiku autorského práva a jeho uplatnění v knihovnách chápe jako otevřený informační systém v němž autorské právo zaujímá i pozici filtru v přístupu k informacím a bude vyžadovat řadu změn, nových přístupů i hledání nových cest, jak využívat služby knihoven a tudíž i autorská díla, nejen optimálně, ale i legálně.

Závěr: Práci doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Rudolf Vlasák
školitel a předseda oborové rady
oboru „Informační věda“